

ХРОНИКА

АКАДЕМІКУ НАМН УКРАЇНИ В. В. БЕЗРУКОВУ — 75 років

25 лютого 2015 р. виповнилося 75 років від дня народження директора ДУ "Інститут геронтології ім. Д. Ф. Чеботарьова НАМН України", заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії України у галузі науки і техніки, лауреата Державної премії ім. М. Д. Стражеска НАН України, академіка НАМН України, доктора медичних наук, професора Владислава Вікторовича Безрукова.

Після закінчення у 1963 р. з відзнакою Київського медичного інституту ім. О. О. Богомольця В. В. Безруков працює лікарем-ординатором хірургічного відділення та лікарем оргметодвідділу Черкаської обласної лікарні, а у 1965 р. вступає до аспірантури в лабораторію фізіології Інституту геронтології, де під керівництвом тоді ще професора В. В. Фролькіса працює над кандидатською дисертацією, яка була присвячена віковим особливостям центральної регуляції функцій серцево-судинної системи. Саме на цьому етапі визначилася сфера провідних наукових інтересів В. В. Безрукова — дослідження механізмів старіння центральної нервової системи (ЦНС) та її ролі у розвитку патологічних процесів у старості. У наступні роки В. В. Безруков працює молодшим,

а потім старшим науковим співробітником у цій же лабораторії. У 1970 р. він захищає кандидатську дисертацію, а у 1982 р. — докторську, де вперше були піддані всебічному аналізу вікові функціональні зміни провідного регуляторного центру ЦНС — гіпоталамуса. Гіпоталамус, якому відводиться одне з провідних місць, старіє як складна, структурно, метаболічно та функціонально неоднорідна система. В. В. Безруковим отримані дані про нерівномірні зміни збудливості окремих ядер гіпоталамуса і підвищення їх чутливості до дії ряду гуморальних факторів, зокрема ендогенних. Внаслідок неоднакових змін чутливості гіпоталамуса до різних гуморальних факторів виникає "гіпоталамічна дезінформація" відносно стану внутрішнього середовища організму, і це стає однією з провідних причин порушень регуляції гомеостазу, а також розвитку вікзалежної патології.

У 1983 р. почався новий етап науково-громадської діяльності В. В. Безрукова — його було відряджено до Центру ООН із соціального розвитку і гуманітарних питань до Відня (Австрія), де він до початку 1988 р. працював у Секторі з проблем старіння, маючи статус старшого радника МЗС СРСР. Під час роботи в Центрі ООН В. В. Безруков був активним учасником організації і проведення ряду міжнародних форумів із соціальних проблем геронтології, зокрема Міжрегіонального семінару ООН зі старіння у 1985 р. у Києві. За ці роки він збагатився досвідом у галузі соціальної геронтології та організації медико-соціального забезпечення людей похилого віку. Завершився цей етап у 1988 р., коли В. В. Безрукова відкликали до Києва на посаду директора Інституту геронтології.

Від 1989 р. протягом 10 років В. В. Безруков очолював лабораторію соціальної геронтології інституту, де творчо реалізував набуті під час роботи в Центрі ООН знання та досвід. В. В. Безруков є провідним фахівцем у галузі геронтології, об'єднуючи в собі як соціального геронтолога, так і фізіолога старіння. Саме тому після смерті академіка В. В. Фролькіса у 1999 р. В. В. Безруков очолив лабораторію фізіології Інституту геронтології.

В. В. Безруков продовжує розвивати традиції наукової школи академіка В. В. Фролькіса. Тривалість життя, темп старіння багато у чому визначаються адаптаційними можливостями організму, стійкістю до різних пошкоджуючих чинників. Відповідно до багаторічних досліджень лабораторії фізіології, при старінні знижуються компенсаторні реакції організму в умовах дії несприятливих чинників, що проявляється у порушенні функціонування різних фізіологічних систем і біохімічних процесів у клітинах. Під керівництвом В. В. Безрукова в лабораторії фізіології (сумісно з іншими лабораторіями та інститутами НАМН України) проводиться вивчення вікових особливостей фізіологічних, біохімічних та імунологічних реакцій організму при дії пошкоджуючих факторів і розвитку експериментальної вікової патології та пошук засобів корекції виникаючих порушень. Зроблено вагомі кроки до створення нових підходів для стимулювання адаптаційних можливостей організму, активації метаболічних процесів, які здатні забезпечити його високу життєздат-

ність у стресорних умовах та збільшити тривалість життя. Значна увага приділяється пошуку засобів корекції вікових порушень функції серцево-судинної системи; створено також нові лікарські засоби кардіопротекторної та геропротекторної дії ("Кораргін", "Нейрогерін"), розроблено нові ефективні підходи до лікування вікової патології, що базуються на терапії стовбуровими клітинами, а також проводиться пошук нових методів впливу на старіння.

Творчі досягнення В. В. Безрукова широко відомі серед наукової спільноти України. Він є автором понад 550 наукових праць (у тому числі 24 монографій і посібників), багато з яких видані за кордоном. Під його керівництвом підготовлено 4 докторських і 12 кандидатських дисертацій.

Активна науково-організаційна робота В. В. Безрукова добре відома в Україні та за її межами. Від 1995 р. він очолює Наукове медичне товариство геронтологів і геріатрів України, є головним редактором журналу "Проблемы старения и долголетия", членом редакційних рад низки вітчизняних та закордонних наукових журналів, головою Спеціалізованої Ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій при ДУ "Інститут геронтології ім. Д. Ф. Чеботарьова НАМН України", головою Проблемної комісії "Геронтологія та геріатрія" МОЗ та НАМН України, членом правління Товариства Червоного Хреста України, радником ВООЗ і ООН з питань здоров'я людей літнього віку, членом керівних органів Міжнародної асоціації геронтологів та її Європейського регіонального відділення, а також почесним членом ряду міжнародних товариств геронтологів.

Під керівництвом В. В. Безрукова співробітники інституту брали участь у двох широкомасштабних європейських геронтологічних проєктах — *"Aging, health and competence"* (1995–1999), *"Genetic of healthy aging"* (2005–2010), а також у проєкті Фонду народонаселення ООН *"Supporting the gerontological information and counseling centre"* (2009–2010).

В. В. Безруков нагороджений почесними грамотами МОЗ, НАН та НАМН України, Почесною грамотою Ради Організації ветеранів України, відзнакою (дипломом) РАМН та МОЗ Росії "За научные работы в области геронтологии и гериатрии", премією ім. Т. І. Єрошевського Міжнародного центру з проблем літніх людей.

В. В. Безруков є всебічно обдарованою людиною. Він є не тільки вченим, але й художником, композитором, поетом.

Колектив ДУ "Інститут геронтології ім. Д. Ф. Чеботарьова НАМН України" та Президія НАМН України щиро вітають Владислава Вікторовича з ювілеєм і бажають йому здоров'я, натхнення, наснаги і подальших успіхів у науковій і творчій діяльності.